

Kartlegging av den økonomiske situasjonen ved IFIKK

Jon Christian Ottersen, Fredrik Emil Olsbu,
Erik Handelsby, Gudleik Grimstad - 27. mars 2019

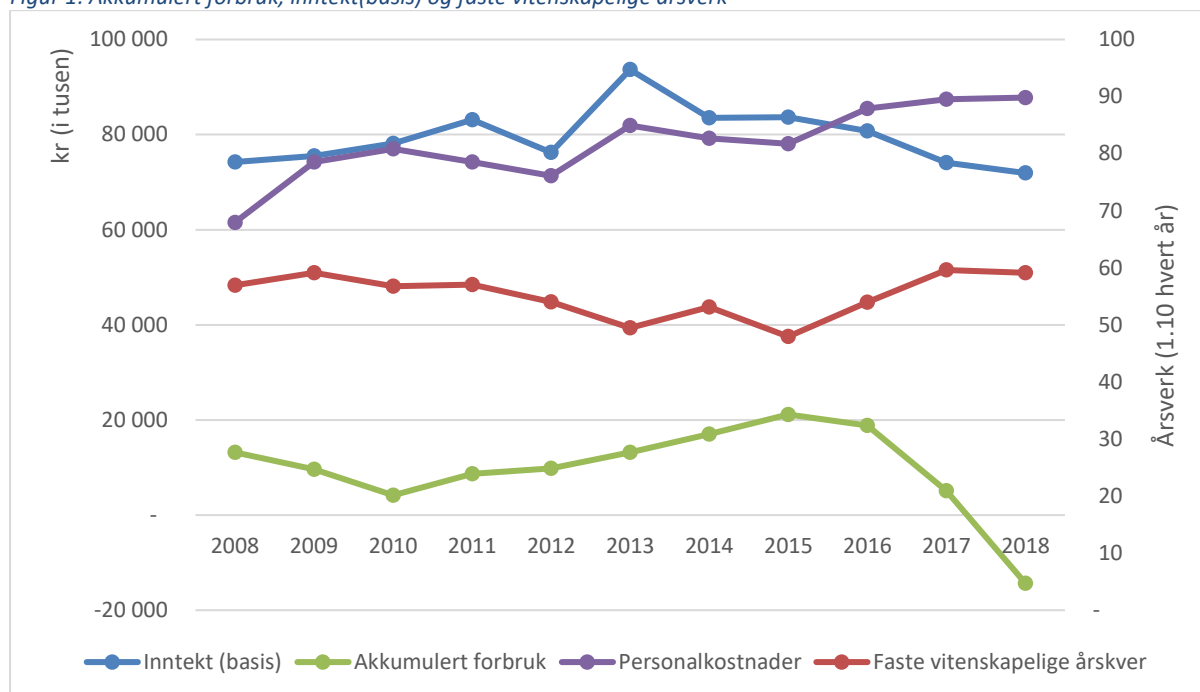
Innholdsfortegnelse

KARTLEGGING AV DEN ØKONOMISKE SITUASJONEN VED IFIKK	2
<i>Oppsummert</i>	3
IFIKKS ØKONOMISKE UTVIKLING	4
Inntektsutvikling	6
Studieplasser	8
Rekrutteringsstillinger	10
Resultatinntekter	10
Øremerkinger, satsinger, etc.	11
Oppsummering av inntektsanalyse.....	11
Årsverksutvikling og personalkostnader.....	12
Eksternfinansiert virksomhet.....	14
Økonomistyring ved IFIKK.....	15
Ansvar og fullmakter	15
Budsjett disponeringsmyndighet	15
Beslutningsgrunnlag.....	16
Utvikling i prognosen 2014-2019	18
2015	18
2016	18
2017	19
2018	19
Oppsummering prognoser.....	19
IFIKKS økonomiske utsikter fremover	20
Til diskusjon.....	21
Vedlegg 1: Tidslinje IFIKK økonomi	22
2013 Balanse	22
2014 Akkumulert mindreforbruk.....	22
2015 En ekspansiv ansettelsespolitikk.....	23
2016 Proaktiv dimensjonering av stillingsmassen	24
2017 Begrenset handlingsrom – Kutt i driftsmidler.....	25
2018 Tiltaksplaner.....	27
2019	28
Vedlegg 2: Tabeller med inflasjonsjustering (2,2% årlig).....	29

KARTLEGGING AV DEN ØKONOMISK SITUASJONEN VED IFIKK

Notatet tar for seg den økonomiske utviklingen ved Institutt for filosofi, idé- og kunsthistorie og klassiske språk (IFIKK) frem til 2019, med fokus på utviklingen i KD-tildelingen de siste årene og årsverksutviklingen.

Figur 1: Akkumulert forbruk, inntekt(basis) og faste vitenskapelige årsverk¹

Inntekt (basis) viser IFIKKs nominelle basisinntekt i perioden 2008-2018. Instituttet har hatt en jevn stigende inntekt fra 2008 til 2014². Fra 2015 og utover har IFIKK hatt en stadig synkende basisfinansiering. IFIKKs tildeling 2014-2019 analyseres nærmere under kapitlet Inntektsutvikling.

Personalkostnader viser IFIKKs nominelle personalkostnader på basisvirksomheten. Den inkluderer alle faste vitenskapelige, rekrutteringsstillinger og administrasjon. Personalkostnadene er jevnt stigende og ligger i 2018 16 mill. kr over basisinntekten³.

Faste vitenskapelige årsverk inkluderer førsteamanuenser, professorer, universitetslektorer og førstelektorer som har fast stilling. Faste vitenskapelige årsverk innebærer forpliktelser på lang sikt og reduserer det økonomiske handlingsrommet til instituttet. Fra 2015 til 2018 øker antall faste vitenskapelige årsverk fra 48 til 59.

Akkumulert (mer/mindre) forbruk viser hvor mye midler IFIKK overfører fra år til år. Fra 2010 til 2015 akkumulerte IFIKK 21 mill. kr i ubrukte midler. I 2017 og 2018 har IFIKK hhv. 14 og 19 mill. kr i isolert merforbruk. Ved årsslutt 2018 overfører IFIKK et akkumulert merforbruk på 14 mill. kr til 2019.

¹ For inflasjonsjusterte tabeller, se vedlegg 2.

² Tildelingen i 2013 øker kraftig, men dette skyldes hovedsakelig endringer i internhusleien samt at instituttet fikk for mye uttelling for rekrutteringsstillinger.

³ IFIKKs drift- og investeringskostnader ligger på ca. 6,5 mill. kr i året og endrer seg lite fra år til år.

Oppsummert

Den økonomiske utsikten til IFIKK er dystre. Hvis instituttet skal gå i balanse uten noen ekstraordinære tiltak betyr det en 30 % reduksjon i instituttets kapasitet de neste 20 årene.

Kartleggingen viser at hovedårsaken til IFIKKs fallende inntekter er at fakultetets fordelingsmodell fra og med 2015 justerer for faktisk produserte studentårsverk. Denne endringen innebærer en omfordeling mellom fakultetets grunnenheter basert på studentårsverk. IFIKK, som har hatt synkende studentårsverk, får som følge av dette en reduksjon på 5 mill. kr årlig i basisfinansiering.

I 2017 får fakultetet i tillegg et rammekutt som finansieres hovedsakelig ved reduksjon av studieplassmidlene i HFs fordelingsmodell. Dette gir IFIKK et kutt på 4,5 mill. kr. Til sammen i perioden 2014-2019 reduseres dermed IFIKKs studieplassinntekter med 9,5 mill. kr.

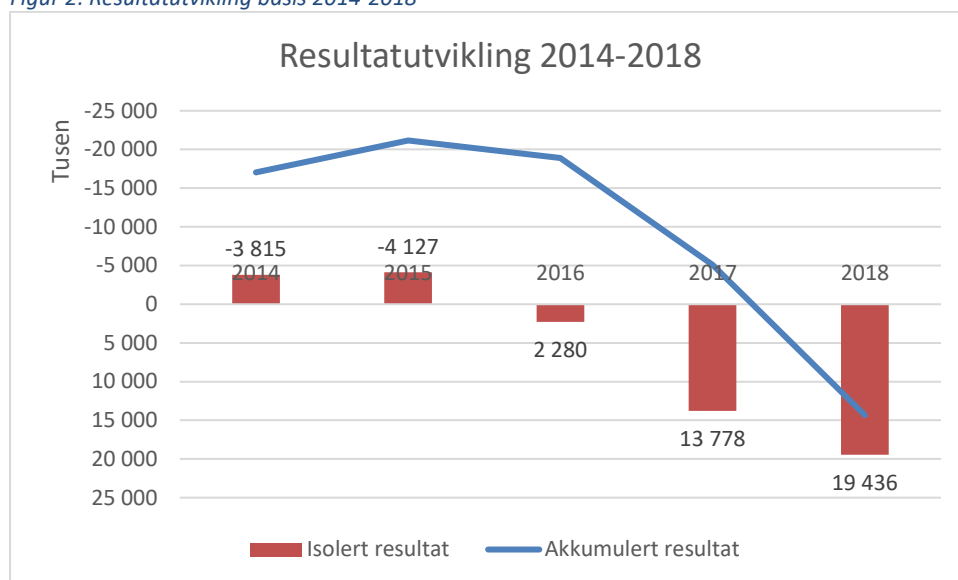
Parallelt med fallende inntekter øker antallet vitenskapelige førstestillinger, fra 43 i 2013 til 52 i 2018. Antallet undervisningsstillinger reduseres i samme periode fra 18 til 11. Personalkostnadene går opp og undervisningskapasiteten reduseres.

Den forverrede økonomiske situasjonen og konsekvenser for langtidsprognosen har vært formidlet til IFIKKs styre. Selv om det kanskje kan påpekes at IFIKKs tertialrapporter kunne hatt sterkere fokus på vesentlighet, så har styret også fått utfyllende informasjon gjennom budsjettnotater, langtidsprognoser og andre økonomiske analyser.

IFIKKS ØKONOMISKE UTVIKLING

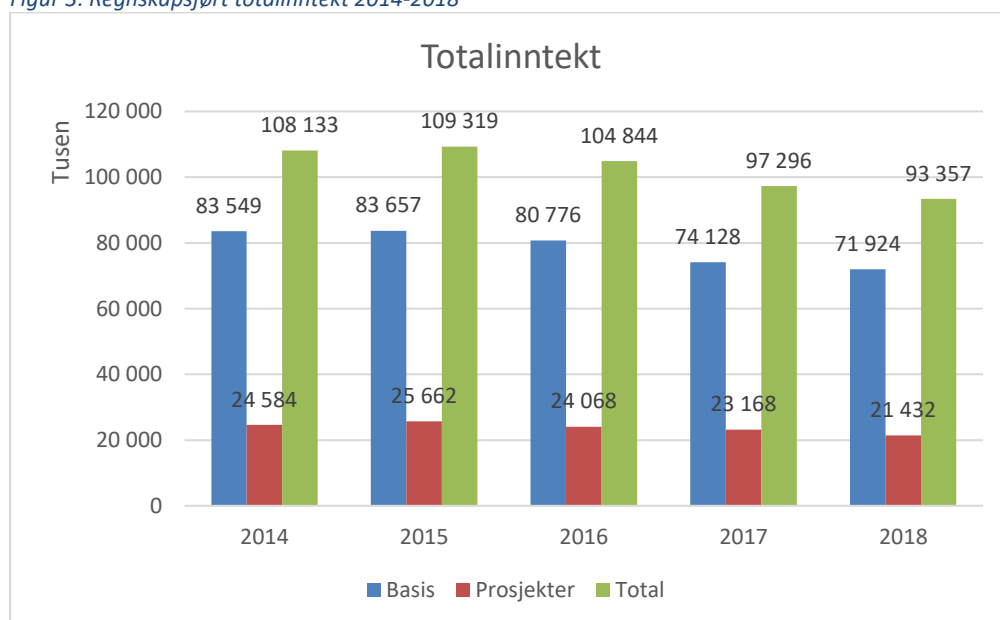
Analysen tar for seg perioden 2014-2018. Frem til 2014 har IFIKK et stadig økende akkumulert mindreforbruk.

Figur 2: Resultatutvikling basis 2014-2018

Fra 2014 til 2018 snur IFIKK et akkumulert mindreforbruk på 17 mill. kr til et akkumulert merforbruk på 14 mill. kr. I 2017 og 2018 går instituttet med henholdsvis 14 og 19 mill. kr i isolert merforbruk.

Figur 3: Regnskapsført totalinntekt 2014-2018

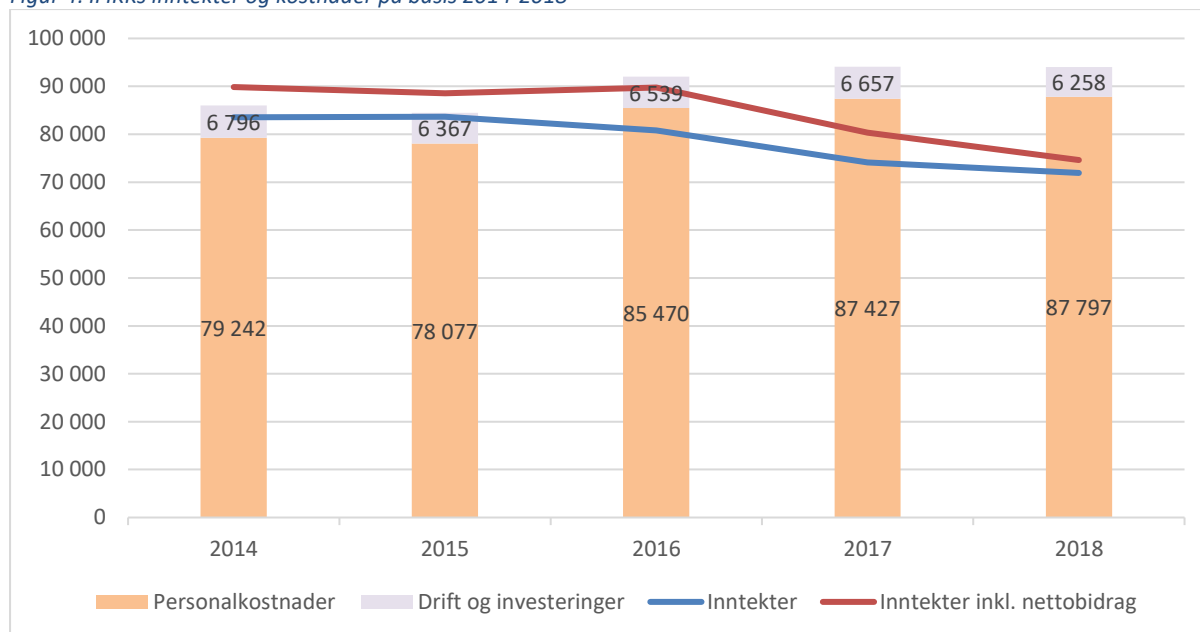

Figur 3 viser totalinntekten til IFIKK i perioden 2014-2018. Totalinntekten reduseres med 15 mill. kr, av dette utgjør basisinntekten 12 mill. kr. Vi skal fokusere på basisvirksomheten videre, den eksterntfinansierte virksomheten påvirker basis i stor grad gjennom nettobidraget. Dette blir diskutert under avsnittet om eksterntfinansiert virksomhet, herunder også IFIKKS Senter for fremragende forskning (SFF), Centre for the Study of Mind in Nature (CSMN).

IFIKKs inntekter og kostnader på basisvirksomheten

Figur 4 viser utviklingen i kostnader og inntekter på IFIKK i perioden 2014-2018. Analysen er lagt opp slik at vi ser på inntekter og kostnader hver for seg. I neste kapittel tar vi for oss inntektsutviklingen, der tildelingen fra fakultet utgjør nesten hele inntektssiden. Så tar vi for oss kostnadsutviklingen, hovedsakelig personalkostnader, der vi også ser på utvikling i årsverk. Under avsnittet om eksternfinansiert virksomhet kommenteres også utvikling i nettobidrag.

Figur 4: IFIKKs inntekter og kostnader på basis 2014-2018

Hovedtrekket i perioden 2014-2018 er at inntektene reduseres kraftig og kostnadene øker. Som vi ser endres drift- og investeringskostnadene veldig lite i perioden, så disse analyserer derfor ikke noe nærmere.

Inntektsutvikling

IFIKKs største inntektskilde er KD-tildelingen fra fakultetet. Figur 5 viser KD-tildelingen hentet fra HF's fordelingsmodell i perioden 2014-2019⁴.

HF's fordelingsmodell

HF's fordelingsmodell, som ble vedtatt i 2009, og justert i 2014 med virkning fra og med 2015⁵ er tilnærmet lik UiOs, men med noen avvik.

UiO fordeler midler til fakultetene i ulike kategorier; Basis (studieplasser og rekrutteringsstillinger), resultatmidler (forskning og utdanning) og øremerkinger/satsinger o.l.

HF fordeler i samme kategorier, men med noen forskjeller;

Resultatmidler

HF fordeler alle resultatmidlene for avlagte studiepoeng, antall kandidater (fra 2019), utveksling, NFR- og EU-midler, BoA-midler (fra 2019) og antall studiepoeng til enhetene som produserer dem uavkortet. Resultatmidler for antall produserte doktorgrader blir videreført med ca. 60 %.

Rekrutteringsstillinger

HF fordeler rekrutteringsstillinger til en lavere sats enn UiO benytter. I 2017 blir ca. 80% av midlene viderefordelt til enhetene. HF fordeler rekrutteringsmidler basert på faktiske kostnader, slik at tildelingen til rekrutteringsstillinger blir justert etterskuddsvis.

Øremerkinger/satsinger

HF fordeler alle øremerkingene/satsingene fra UiO uavkortet til enhetene. HF setter også av midler til egne satsinger/øremerkinger, f. eks faglige prioriteringer. I tillegg øremerkes finansiering av fakultetsadministrasjonen og andre fellestjenester. Internhusleien for hele HF trekkes også direkte av tildelingen.

Studieplasser

Når alt dette er fordelt har HF en sum igjen som fordeles basert på studieplasser.

Studieplassfordelingen varierer fra år til år, avhengig av andre avsetninger og øremerkinger, og blir fordelt på HF's institutter basert på antall studentårsverk.

Tabell 1 sammenstiller HF's bevilgning fra UiO sentralt og fakultetets interne fordeling til instituttene i 2017 som et eksempel. Som tabellen viser trekkes det 25 mill. kr fra rekrutteringsstillinger, 61 mill. kr i tilpasning og 73 mill. kr fra studieplasser til å finansiere HF's egne satsinger, internhusleie og fellestjenester (fakultetsadministrasjon etc.)⁶.

---

⁴ Vi har valgt å starte analysen av inntekter i 2014. Vi vet at i årene før så var internhusleien en del av inntektene og at IFIKK fikk feilaktig for mye tildelt i 2013. Det er også i perioden 2014-2019 at inntektene begynner å falle.

⁵ Modellen ble oppdatert med virkning fra 2019 for å inkorporere kandidatmarkering og BoA-incentivet.

⁶ Dette er litt forenklet. Som man ser i tabellen så er det litt resultatmidler og satsinger som ikke blir utbetalt. Det er også sannsynlig at tilpasningsleddet inkluderer midler som har visse historiske bindinger. Men dette er slik fordelingsmodellen til HF fungerer i store trekk.

Tabell 1: HF's fordeling 2017

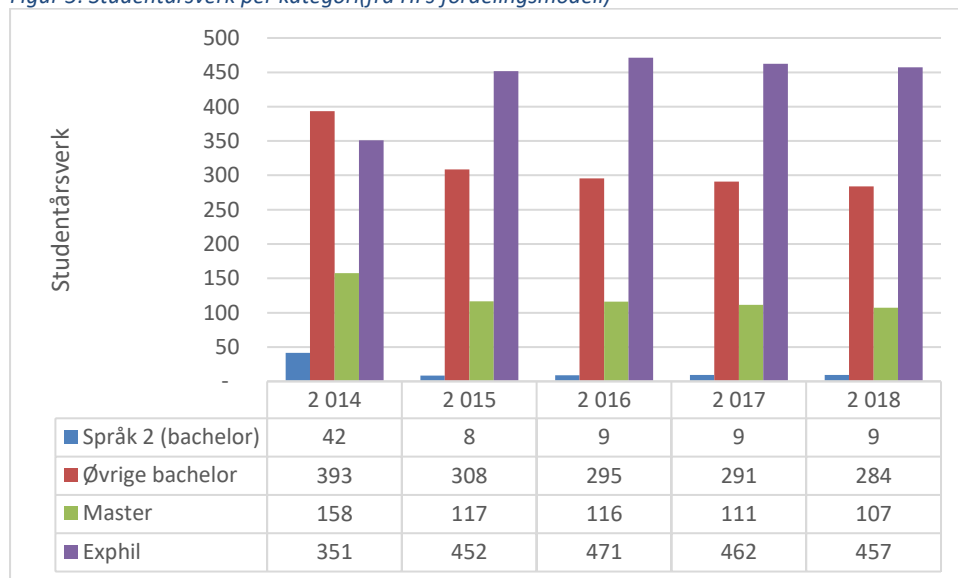
	Fra UiO	Fordeles på HF	Rest
Resultatmidler	140 336	137 376	2 960
Rekrutteringsstillinger	121 665	96 510	25 155
Satsinger UiO	38 806	36 617	2 189
Satsinger HF	0	36 963	-36 963
Faglige prioriteringer 2015-2018	0	4 899	-4 899
Internhusleie for studiearealer og fellesrom	0	49 413	-49 413
Tekstlab, EDD, sentere, fak.adm., IT, reserve	0	73 455	-73 455
Tilpasningsledd	61 350	-	61 350
Studieplasser	237 621	164 545	73 076
Sum	599 778	599 778	

Studentårsverk

Frem til og med 2014 benyttet HF et estimat for studentårsverk basert på snittet for 2005-2008. I tillegg ble faglige prioriteringer gjort i form av tildeling av studieplasser til enheter. I 2014 vurderte HF modellen på nytt og valgte da å justere studentårsverk basert på 4-årig glidende snitt og ta faglige prioriteringer ut av studieplasselementet og gjøre det om til øremerkinger isteden.

Figur 7 viser antall studentårsverk for IFIKK som ble benyttet i modellen i 2014-2018. Figur 8 viser den faktiske utviklingen i antall studiepoengkvivalenter for IFIKK. Når endringen i modellen trer i kraft fra 2015 ser vi at IFKK får reduserte studentårsverk sammenlignet med 2014.

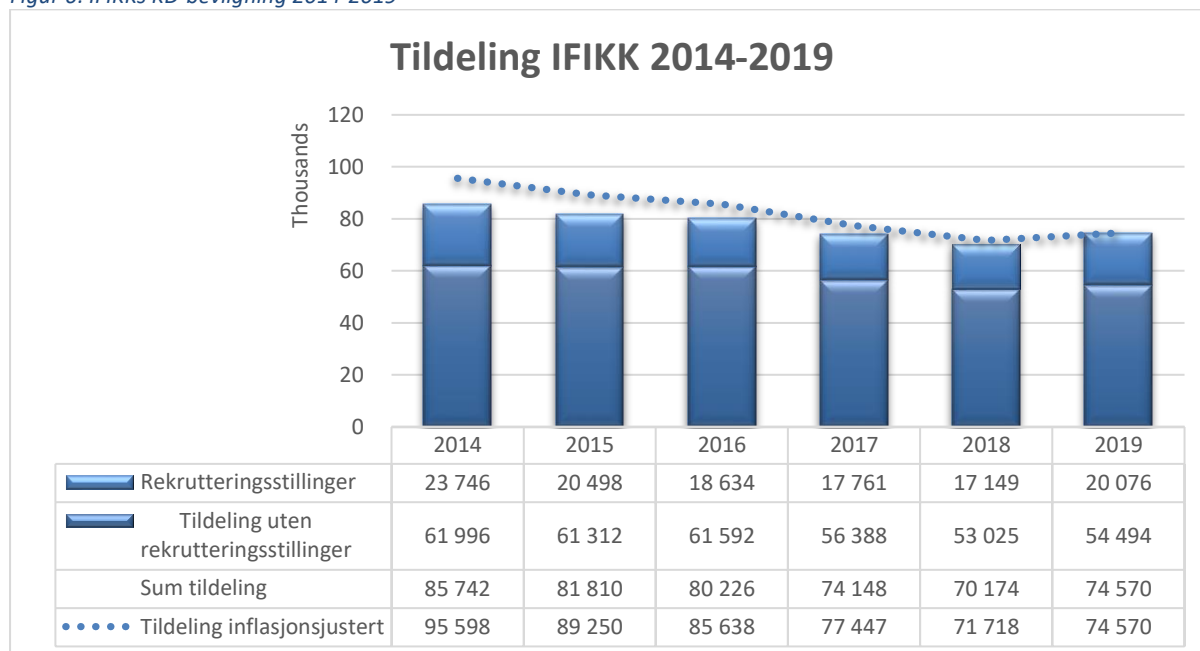
Figur 5: Studentårsverk per kategori(fra HF's fordelingsmodell)

Figur 5 viser IFIKKs tildeling 2014-2019. Vi har spesifisert hva som gjelder rekrutteringsstillinger fordi dette beløpet varierer mye i perioden, samtidig som det i utgangspunktet ikke påvirker handlingsrommet til instituttet da det er øremerket kostnadene. Figur 5 viser fordelingen som ble vedtatt av fakultetsstyret, den faktiske tildelingen til instituttene varierer da HF justerer tildelingen basert på faktiske kostnader på rekrutteringsstillinger.

Figur 6: IFIKKs KD-bevilgning 2014-2019

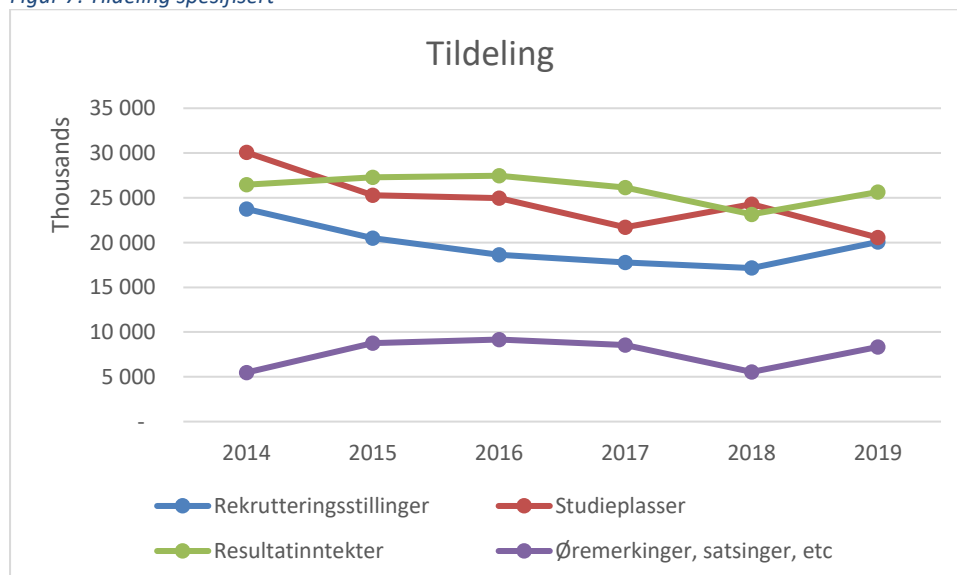

Tallene er hentet fra HF's fordelingsmodell (alle tall i tusen, inflasjonsjusteringen er satt til 2,2 % i året)

Fra 2014 frem til 2019 har IFIKK fått redusert tildelingen fra fakultetet fra 85,7 mill. kr til 74,6 mill. kr. Den stiplede linjen viser inflasjonsjustert tildeling. Den viser at IFIKKs reelle handlingsrom reduseres med ca. 20 mill. kr fra 2014 til 2019.

Nedgangen i inntekter har flere årsaker. I figur 7 har vi spesifisert tildelingen til IFIKK i ulike kategorier som påvirker tildelingen på ulike måter.

Figur 7: Tildeling spesifisert

Studieplasser

Antall studieplasser per institutt måles som antall studentårsverk på hvert institutt.

I tabell 2 vises utviklingen i studieplasmidlene til HF og IFIKKs andel av disse. Det er to viktige endringer i den.

1. Fra 2014 til 2015 reduseres IFIKKs andel fra 16,3% til 13,5%. Dette gir en reduksjon i inntekter på 5 mill. kr for IFKK. Fra 2015 endrer HF beregningen av studieplasser i fordelingsmodellen fra et fast estimat (snittet for 2005-2008) til et 4-årig glidende gjennomsnitt. IFIKK som, jf. figur 8, har hatt stadig synkende studentårsverk får dermed redusert finansiering.
2. Fra 2016 til 2017 reduseres studieplassmidlene i HF's fordelingsmodell med ca. 20 mill. kr, som tilsvarer det HF fikk i ABE- og rammekutt i 2017. Studieplassmidlene til HF reduseres med ytterligere 5 mill. kr fra 2017 til 2019⁷. IFIKK tar sin andel av dette kuttet, og til sammen reduserer dette IFIKKs studieplassfinansiering med 4,5 mill. kr.

IFIKK får dermed et kutt i basistildelingen sin på 9,5 mill. kr i studieplassfinansieringen i perioden 2014-2019.

Tabell 2: Studieplassmidler i HF's fordelingsmodell og IFIKKs andel av disse

År	Studieplassmidler	IFIKKs andel
2019	159 139	12,9 %
2018	188 257	12,9 %
2017	164 714	13,2 %
2016	185 153	13,5 %
2015	186 937	13,5 %
2014	184 393	16,3 %

Tabell 2 viser hvor mye HF fordeler til studieplassmidler og hvor stor andel IFIKK mottar av den. Fra 2014 til 2015 skjer den omfordelingen av ressurser da IFIKKs andel reduseres, men midlene øker noe. Fra 2017 til 2019 reduseres midlene med 26 mill. kr, et kutt som fordeles på instituttene basert på studentårsverkene til hvert institutt.

HF benytter seg av vekting av studieplasser for å differensiere hvor mye en studieplass er verdt, tabell 3 viser den interne vektingen.

Tabell 3: Intern vekting av studieplasser HF

Type fag	Vekt
Musikk	2,5
Konservering	1,5
Språk 3 ARA, JAP, KIN, HEB	2
Språk 2 Slaviske og klassiske språk mv	1,6
Språk 1 Germanske og romanske fag	1,3
Øvrige*	1
Ex phil.	0,5
Satser høyere grad	
Konservering	3
Andre fag	2

*Øvrige er verdt en sats, de andre ganges med denne satsen. F. eks er Ex phil. verdt halvparten av øvrige.

⁷ Økningen i studieplassmidlene i 2018 er kun en inkurie, da HF ikke betalte ut resultatmidlene for kandidatmarkering. Dette ble inkludert fra 2019 og da gikk studieplassmidlene ned igjen.

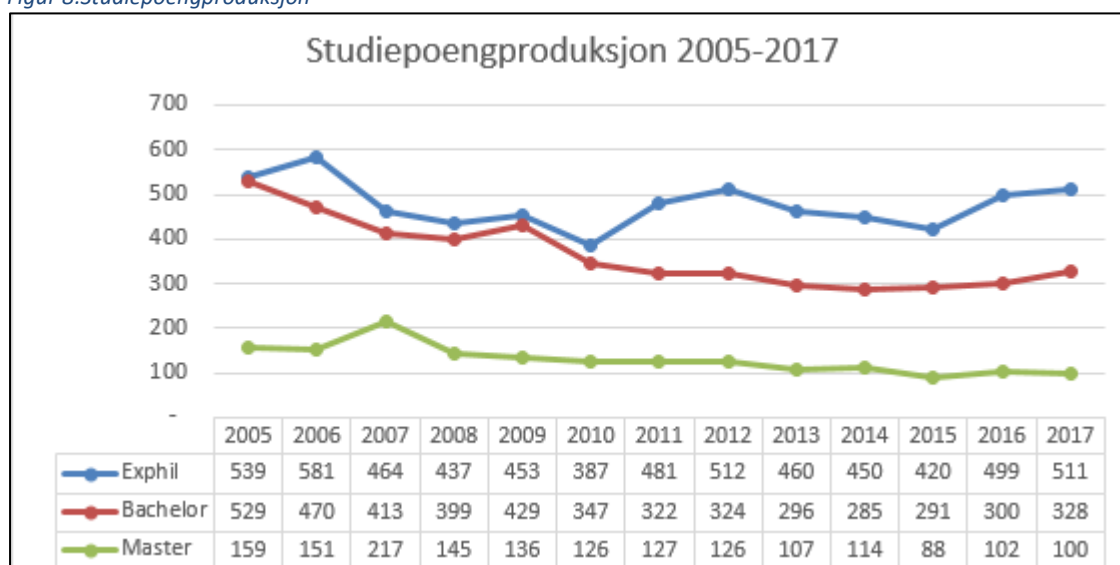
Rekrutteringsstillinger

HF øremerker tildelingen til rekrutteringsstillinger slik at IFIKKs inntekter tilsvarer lønnskostnadene for stipendiatene og postdoktorene⁸. Tildelingen til IFIKK har variert fra 24 mill. kr til 17 mill. kr. I 2019 er den på 20 mill. kr. Rekrutteringsstillinger er en vesentlig del av instituttets faglige aktivitet, men har i praksis ingen konsekvens for instituttets økonomiske situasjon. Nedgangen i rekrutteringsstillinger fra 2014 til 2018 tilskrives nesten i sin helhet utfasing av CSMN.

Resultatinntekter

HF fordeler inntekter på resultatindikatorerne som UiO har definert: avlagte studiepoeng, antall kandidater, antall disputaser, NFR-, EU- og BoA-inntekter og publikasjonspoeng⁹.

Figur 8: Studiepoengproduksjon

Resultatinntekter studier

IFIKKs studiepoeng på mastergradsnivå synker fra 159 til 100 i perioden 2005-2017. Studiepoeng på bachelornivå (eksklusive Ex phil.) reduseres fra 2005 til 2014, men har økt de siste årene og viser en positiv trend. På Ex phil. varierer produksjonen mye, men ser ut til å stige en del på slutten av perioden.

Totalt sett øker tildelingen til IFIKK med 0,4 mill. kr fra 2014 til 2019 for studiepoengproduksjon (inkludert kandidatmarkering), men i samme periode prisjusteres verdien for studiepoeng med ca 2,2 prosent i året. Med tilnærmet lik produksjon ville dette gitt IFIKK ca 0,4 mill. kr i økte inntekter per år for å holde tritt med lønnsveksten. Dette gir IFIKK trangere økonomiske rammer, da personalkostnadene øker i samme periode.

Resultatinntekter forskning

IFIKKs resultatinntekter for forskningsindikatorerne går fra 6,7 mill. kr i 2014 til 5,5 mill. kr i 2019. Dette skyldes hovedsakelig mindre EU-inntekter. Disse inntektene prisjusteres ikke.

⁸ Dette er hvert fall det som er tenkt, men i praksis ser vi at det er noe avvik i regnskapet mellom tildeling og kostnader på rekrutteringsstillinger. Men dette har vi ikke analysert nøyere da alle fordelingsnotater for IFIKK stadfester at finansieringen er koblet til kostnaden.

⁹ Kandidatmarkering og BoA-inntekter ble inkludert for første gang i tildelingen for 2019

Øremerkinger, satsinger, etc.

Øremerkinger og satsinger er knyttet til særskilte formål og ofte tidsavgrenset og dermed forsvinner kostnaden også når finansieringen opphører. F. eks mottok IFIKK 0,9 mill. kr til en Munch-stipendiat i 2014-2016, men her forsvinner kostnaden også når inntekten forsvinner.

I tabell 4 er alle disse øremerkingene og satsingene listet opp. Det antas at SFF-støtten på 2 mill. kr og ERC-støtten på 0,4 mill. kr har finansiert ordinær aktivitet og reduksjon av disse gir trangere rammer for IFIKK. De andre inntektene i listen antas å dekke konkrete kostnader og har liten eller ingen betydning for handlingsrommet til IFIKK. SFF-støtten er vedtatt videreført midlertidig av HF-fakultetet, selv om finansieringen fra UiO sentralt ble vedtatt å avsluttes. Tidligere har denne støtten vært å regne som varig finansiering.

Midler til faglige prioriteringer knyttes til spesifiserte miljøer, men er av en midlertidig karakter. Hvis midlene disponeres slik at instituttet får varige forpliktelser må disse finansieres av annen basisinntekt når de opphører.

Tabell 4: Oversikt over andre inntekter til IFIKK

Andre inntekter	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Faglig-sosiale og faglige midler programstudenter	-139	-139	-142	-145	-148	-152
Forskningsstøtte instituttleder	-166	-170	-174	-178	-182	-186
Avregning Fellesløftet	146	-369	-1 280	-1 280		
Forskuttering faglig prioriterte stillinger	-688	-688			0	
Ny modell for finansiering av forskerutdanning	-241	-241	-246	-252	-257	-263
Digital humaniora		-689	-689	-689	0	
Kompensasjon tap pga. rammekutt i samlinger		0		-809	-674	-539
SFF Concept					-167	-167
Toppforsk/fellesløftet				-865	-865	-865
Munch stipendiat	-894	-894	-894			
Justering internhusleie	-185					
Småforsk	-911	-869	-992	-840	-920	-1 140
SFF-støtte	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-1 500	-2 000
ERC StG	-400	-400	-400	-400	0	0
Kompensasjon forskningstermin						-800
Faglige prioriteringer	0	-2 316	-2 346	-1 102	-867	-2 172
Sum tildeling	-5 478	-8 775	-9 164	-8 561	-5 580	-8 350
Diverse andre inntekter*	-933	-877	-1 324	-666	-2 929	
Midler fra Bergen	-500	-500				
640025 Pensumlitt. Ex phil., prod/salg	-886	20	-359	-100	-100	
Sum	-6 411	-9 653	-10 488	-9 226	-8 509	-8 350

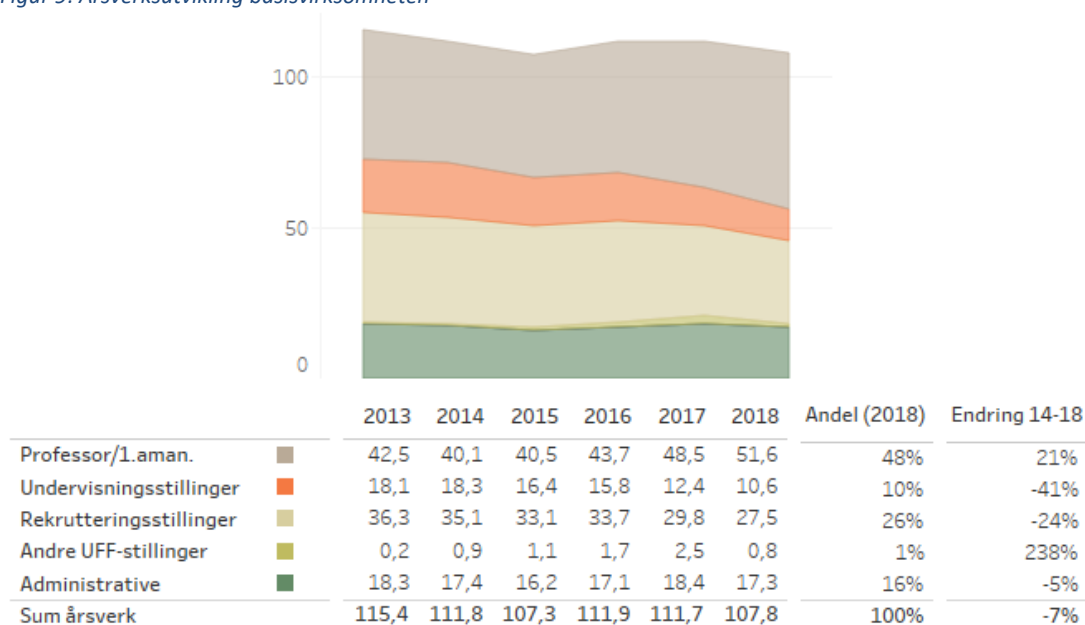
*Inkl. diverse PES-midler, driftsmidler til forskere etc.

Oppsummering av inntektsanalyse

Færre studentårsverk og lavere studieplassfinansiering på HF gir IFIKK en reduksjon på 9,5 mill. kr i inntekter fra 2014 til 2019. Lavere studiepoengproduksjon og lavere EU-inntekter gir en reduksjon på 0,8 mill. kr i inntekter fra 2014 til 2019. Endringen i rekrutteringsstillinger gir endring i inntekter, men også tilsvarende endring i kostnader.

Årsverksutvikling og personalkostnader

Figur 9: Årsverksutvikling basisvirksomheten

Figur 9 viser at IFIKK har en nedgang på totalt 7 årsverk i perioden 2013-2018. Nedgangen skyldes utfasingen av instituttets SFF, som i hovedsak besto av rekrutteringsstillinger med øremerket bevilgning.

Antall professor- og førsteamanuensis stillinger har økt med 9 årsverk, men samtidig har antall undervisningsårsverk¹⁰ blitt redusert med 7 årsverk. Det har vært en dreining fra undervisningsstillinger (lektor/førstelektor) til professor/førsteamanuensisstillinger. Dreiningen medfører høyere personalkostnader og mindre undervisningskapasitet.

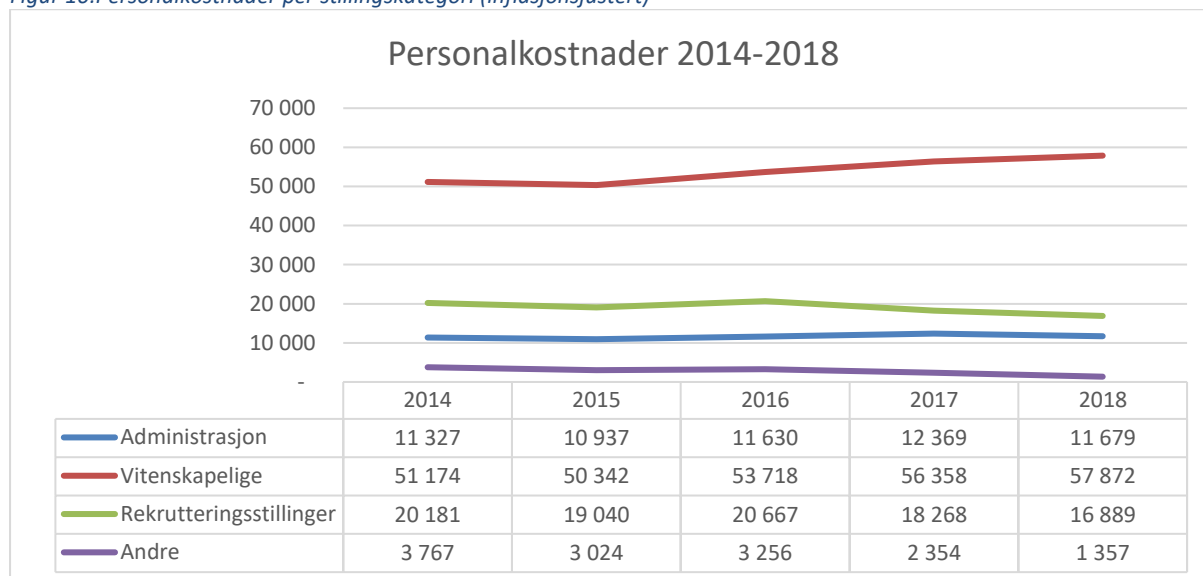
Tabell 5 viser avganger og nytilsetninger for 2014-2019 og vi ser at avganger med lektorplikt delvis erstattes av nytilsetninger uten lektorplikt.

Tabell 5: Avganger og nytilsetninger 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	SUM
Avgang m/lektorplikt	2	3	1	3	1	1	11
Nytilsetting m/lektorplikt	0	1	0	2	0	0	3
Avgang u/lektorplikt	0	1	3	0	1	0	5
Nytilsetting u/lektorplikt	5	2	8	4	3	0	22

¹⁰ Undervisningsstillinger omfatter alle typer lektorstillinger.

Figur 10: Personalkostnader per stillingskategori (inflasjonsjustert)

Figur 10 viser utviklingen i personalkostnader for ulike stillingskategorier¹¹. Personalkostnadene i denne tabellen er inflasjonsjustert med 2,2 % i året. Figuren viser at personalkostnadene for rekrutteringsstillinger reduseres i tråd med at antall stillinger reduseres. Personalkostnadene for vitenskapelige ansatte øker i perioden. Deler av dette skyldes økning i antall årsverk, men også dreiningen fra universitetslektorer til førstestillinger.

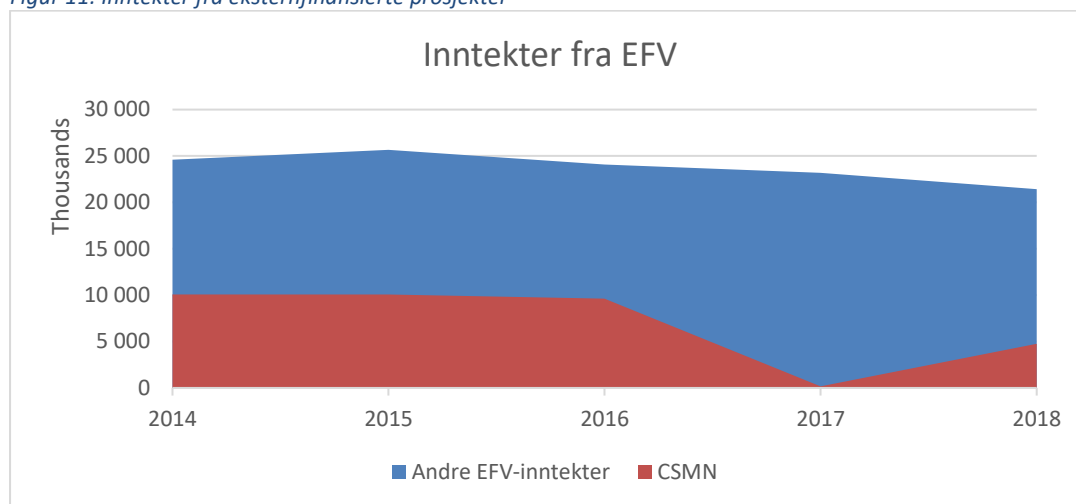
¹¹ Tallene er hentet fra regnskapet til IFIKK 2014-2018 og de respektive tiltakskodene som benyttes for lønnskjøring til ulike stillingskategorier. Disse tallene kan være noe usikre da vi vet at her forekommer det feilføringer og det ikke er noe formelle krav fra UiO på hvilket tiltak som lønn skal kjøres på.

Eksternfinansiert virksomhet

EFV-andelen ved instituttet er på et solid nivå. 24% ekstern finansiering er høyt sammenlignet med resten av HF-fakultetet (snittet er 16% på fakultetet) og det er nivået IFIKK har ligget på i hele perioden.

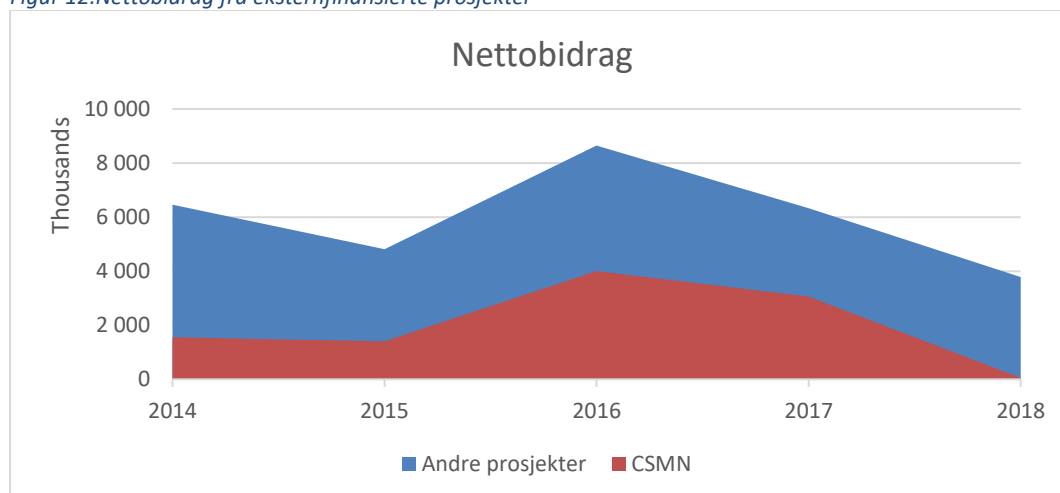
De totale inntektene fra EFV får en svak nedgang når CSMN avsluttes i løpet av 2017/2018. Det kommer til 6 nye prosjekter i løpet av 2018. Disse bidrar til å opprettholde IFIKKs eksterne portefølje på et høyt nivå, selv etter at CSMN avsluttes.

Figur 11: Inntekter fra eksternfinansierte prosjekter

Center for the Study of Mind in Nature (CSMN) ble avsluttet i 2018. Senteret har stått for en større andel av IFIKKs eksternt finansierte aktivitet (EFV) i løpet av sin levetid (se figur 10). En vesentlig andel av IFIKKs nettobidrag kommer fra CSMN, se figur 11. I 2017 stod CSMN for nesten halvparten av nettobidraget til instituttet. Dette har variert mye i størrelse i perioden vi ser på, og den store variasjonen henger sammen med aktiviteten ved CSMN. Bidrag fra andre prosjekter har vært jevnt i perioden.

Figur 12: Nettobidrag fra eksternfinansierte prosjekter

Økonomistyring ved IFIKK

Analysen av IFIKKs økonomiske utvikling 2014-2019 viser hvordan IFIKK har havnet i en økonomisk vanskelig situasjon. I det følgende kommenteres kort ansvar og fullmakter, samt instituttets rutiner for å sikre økonomisk forsvarlig disposisjon av enhetens rammebevilgning.

Arbeidsgruppen har gjennomgått IFIKKs styreprotokoller for perioden 2013-2019. Se vedlegg 1 for en tidslinje over alle relevante saker fra instituttstyret om IFIKKs økonomi.

Ansvar og fullmakter

Instituttstyret vedtar selv:

- Overordnede planer, prinsipper og prioriteringer for virksomheten
- Langtidsplaner, med særlig vekt på strategi for forskning, utdanning og formidling
- Årsplan og budsjett

Instituttstyret har ansvar for oppfølging gjennom godkjenning av regnskap og årsrapport.

I tillegg innstiller instituttet i vitenskapelige stillinger hvor fakultetet er tilsettingsmyndighet.

(IFIKKs Styrings- og administrasjonsreglement, § 2.1)

Instituttleder leder instituttets virksomhet innenfor rammer satt av universitetsstyret, fakultetets planer og instruksjoner fra dekan og gjennom vedtak fattet i instituttstyret.

- Instituttleder har overordnet ansvar og myndighet med hensyn til alle oppgaver som ikke eksplisitt er tillagt instituttstyrets myndighetsområde, og har generell fullmakt til å avgjøre løpende enkeltsaker.
- Instituttleder er leder av instituttstyret.
- Instituttleder har ansvar for å utarbeide saksfremlegg med forslag til vedtak i de saker som ligger inn under instituttstyrets myndighetsområde (jf. § 2).
- Instituttlederen har ansvar for å iverksette de vedtak som fattes av instituttstyret.

(IFIKKs Styrings- og administrasjonsreglement, § 4)

Budsjettdisponeringsmyndighet

Universitetsstyret vedtar disponering av tildelt bevilgning og øvrige inntekter universitetet kan disponere. På bakgrunn av dette vedtaket utformer universitetsdirektøren årlig et eget disponeringsskriv til fakulteter og tilsvarende enheter. Budsjettdisponeringsmyndigheten delegeres normalt videre av dekan til ledere av underliggende enheter etter at fakultetsstyret har fattet vedtak om fordeling. Av disponeringsskrivet fremgår det hva enhetens ramme for kommende år er, om det er knyttet særlige føringer til rammen, hvem som har budsjettdisponeringsmyndighet og hvordan budsjettdisponeringsmyndigheten skal utøves.

Delegering av budsjettdisponeringsmyndighet skal foretas skriftlig.

Budsjettdisponeringsmyndigheten medfører ansvar for enhetens økonomiske forpliktelser. Før en person med budsjettdisponeringsmyndighet gjennomfører disposisjoner, skal vedkommende påse at det er hjemmel for disposisjonen, at det er budsjettmessig dekning for disposisjonen, og at disposisjonen er økonomisk forsvarlig.

Beslutningsgrunnlag

Nye instituttstyrer ved IFIKK gis en innføring i instituttets økonomi ved oppstart av styreperioden (jf. styremøtene 21.2.2013 og 23.2.2017). Opplæringen omfatter bl.a. innføring i fakultetets fordelingsmodell, instituttets langtidsbudsjett (med risikofaktorer), regnskapsrapporter, begrepsbruk, samt lesing og forståelse av tabeller som benyttes ved i forbindelse med økonomistyring. Opplæring utover dette gis ikke. Kompetanse bygges gjennom behandling av økonomisaker i møtene.

Dette er i tråd med praksis ellers ved fakultetet og UiO.

IFIKKs ledelse mottar administrativ støtte og bistand til utarbeidelse av saksfremlegg om planer, budsjetter, prognoser og regnskap fra økonomiseksjonen. Fakultetets økonomiseksjon er organisert som en fellestjeneste under fakultetsadministrasjonen.

Gjennomgangen av styrets protokoller for årene 2013-2018 viser at IFIKK har fulgt rutinene som gjelder for systematisk økonomioppfølging ved UiO (Årshjulet), se tabell 6.

Tabell 6: Årshjul økonomisaker

Måned	Styresak
Februar	V-sak Årsrapport (T3) for foregående år <ul style="list-style-type: none"> • Status for den økonomiske situasjonen • Inntekter • Personalkostnader • Driftskostnader • Vesentlige usikkerhetsfaktorer
Juni	V-sak Årsberetning IFIKK for året som var
Juni	V-sak Regnskap og ledelsesvurdering T1
September	D-sak Foreløpig fordeling – budsjetttramme, føringer
Oktober	V-sak Regnskap og ledelsesvurdering T2
Oktober	D-sak Budsjett neste år, inkl LTB
Desember	V-sak Budsjett neste år, inkl LTB

IFIKKs årshjul bygger på UiOs årshjul med faste frister for budsjettering og rapportering. Det at økonomisaker gjentas til samme tid og i samme form år etter år bidrar til kompetanseheving av styret, skaper forutsigbarhet og til å sikre at styret kan utøve sitt oppfølgings- og kontrollansvar.

Gjennomgangen av styreprotokollene viser at fordeling og budsjett for kommende år, samt langtidsprognose, vanligvis presenteres for IFIKKs styre i tre runder før vedtak fattes.

Dette er sannsynligvis mer enn det som er vanlig ved UiO.

I tillegg til fremleggsnotater direkte relatert til milepæler i årshjulet, har styret blitt presentert for utfyllende diskusjonsnotater og presentasjoner som redegjør for prioriteringer og risiki på kort og lang sikt. Tabell 7 viser antall økonomisaker til behandling i IFIKKs styre. I tillegg kommer behandling av bemanningsplaner som også omfatter vurdering av instituttets økonomiske status på kort og lang sikt (i parentes).

Tabell 7: Økonomisaker (bemanningsplaner)

2018	16 (3)
2017	10 (3)
2016	9 (6)
2015	6 (3)
2014	7 (5)

Utvikling i prognosen 2014-2019

IFIKK leverer oppdatert 5-årsprognose hvert tertial. Figur 12 viser den 5-årige prognosen som ble presentert for styret ved budsjett- og tertialgjennomganger.

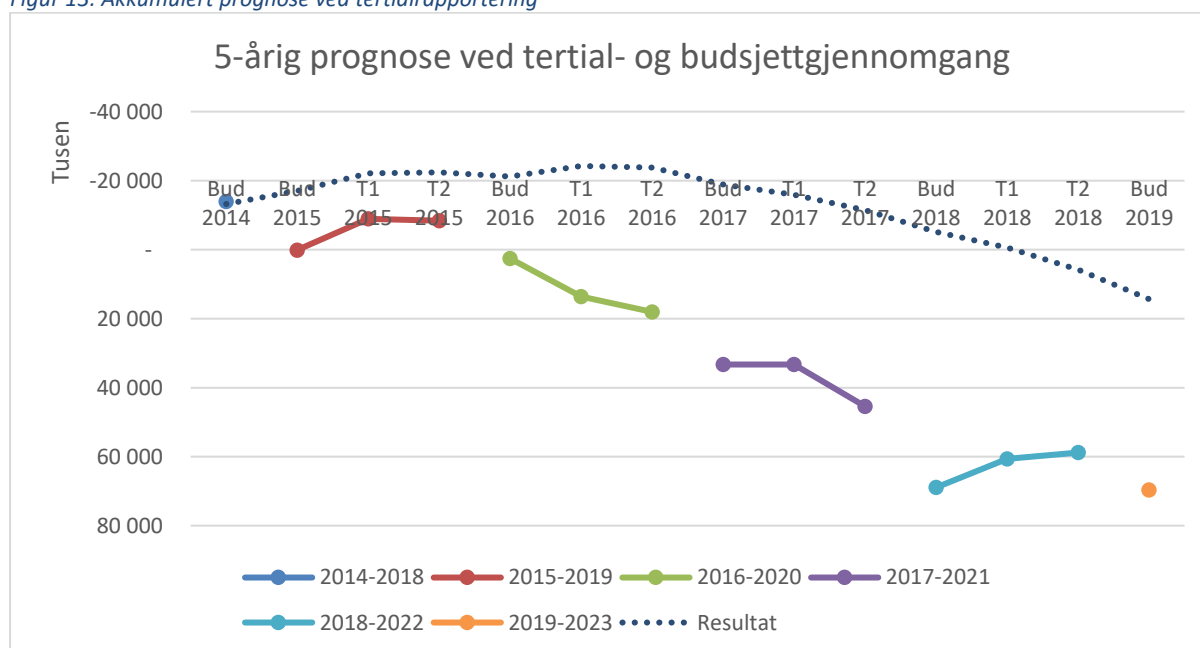
Den stiplede linjen viser IFIKKs faktiske resultat i det den 5-årige prognosen presenteres.

Hvis vi tar den lilla linjen som eksempel, så viser den hva IFIKK forventer å ha i akkumulert mer/mindreforbruk i langtidsprognosen for perioden 2017-2021 i det budsjettet for 2017 vedtas, ved rapportering 1. tertial og ved rapportering 2. tertial 2017¹².

Som vi ser har IFIKK 19 mill. kr i ubrukte midler når budsjett 2017 presenteres for styret, samtidig som den 5-årige prognosen viser et forventet akkumulert resultat i 2021 på 33 mill. kr i underskudd.

Vi har analysert prognosen som har blitt levert, og trukket ut noen av de viktigste momentene.

Figur 13: Akkumulert prognose ved tertialrapportering

2015

Langtidsprognosene som er levert for budsjett 2015 og 1. og 2. tertial viser et IFKK i balanse.

Inkludert i disse prognosene er reduksjonen i tildeling som kom på grunn av endringer i fordelingsmodellen til HF. Tildelingen fra 2014 til 2015 viser også at IFIKK fikk økte øremerkinger og noe økning i resultatmidler for 2015 som veide opp for inntektstapet på studieplasser.

2016

Budsjett 2016 viser et institutt i balanse i langtidsprognosen. Men utover året ser vi at merforbruket øker og budsjett for 2017 viser et institutt med 33 mill. kr i forventet merforbruk i langtidsprognosen. Hvis vi sammenligner budsjett 2016 og budsjett 2017 så er det to større endringer:

¹² Riktignok presenteres budsjettet litt før årsslutt, men enheten har som regel et veldig godt estimat på hva årsresultatet skal bli.

- 1) Studieplassmidlene kuttes med 20 mill. kr. Inntektsestimatet som legges inn i budsjett 2017 er omtrent likt inntektsestimatet for 2016. IFKK får økt tildeling til rekrutteringsstillinger og økt tildeling til øremerkinger (fellesløftet og kompensasjon av tap grunnet rammekutt i samlinger). IFIKK får kutt i basisfinansieringen som disponeres fritt, mens tildelingen som er øremerket spesifikk aktivitet øker.
- 2) Langtidsprognosen som sendes inn ved budsjett 2017 inkluderer 28 årsverk mer enn langtidsprognosen som leveres for budsjett 2016 (for perioden 2016-2020).

2017

Første tertial 2017 endres ikke langtidsprognosen, men når prognosen legges frem 2. tertial er merforbruket økt til 45 mill. kr og når langtidsprognosen legges frem ifm budsjett 2018 er merforbruket økt til ytterligere 69 mill. kr.

Hvis vi sammenligner budsjett 2017 og budsjett 2018 ser vi hva som øker overforbruket;

- 1) ERC-støtten og SFF-støtten på til sammen 2,4 mill. kr årlig blir kuttet av UiO¹³. Det skjer også andre endringer i tildelingen og til sammen reduseres inntektene til IFIKK med ca. 9 mill. kr i perioden 2017-2021.
- 2) Selv om IFIKK reduserer antall årsverk, så fører pris- og lønnsvekst til en økning i personalkostnader.
- 3) Driftskostnadene økes med nesten 3 mill. kr.
- 4) 2022 har et estimert isolert merforbruk på 10 mill. kr som inkluderes i den oppdaterte langtidsprognosen for 2018-2022.

2018

Langtidsprognosen som presenteres 1. og 2. tertial 2018 reduserer merforbruket noe. Dette skyldes at IFIKK har inkludert diverse kuttvedtak i sine oppdaterte prognoser, f.eks. kuttet på 4,6 mill. kr i driftskostnader over 5 år. Når langtidsprognosen presenteres i forbindelse med budsjett 2019 så er overforbruket likevel på 69 mill. kr.

Oppsummering prognoser

IFIKKs styre har tre ganger i året blitt presentert langtidsprognoser som viser IFIKKs økonomiske utsikter de neste fem årene. Prognosene har vist et stadig høyere merforbruk. Prognosene skal til enhver tid inneholde all kjent informasjon om fremtiden og bygge på «best guess-estimer». IFIKK har fått reduksjoner i tildelingen som i stor grad bidrar til merforbruket. Disse reduksjonen har blitt inkludert i prognosene fortløpende.

Prognosene har til enhver tid presentert et realistisk bilde. Den forverrede økonomiske situasjonen og konsekvenser for langtidsprognosen har vært formidlet til IFIKKs styre i fremleggsnotater, selv om det kanskje kan påpekes at det har vært underkommunisert hvor prekært situasjonen har utviklet seg de siste årene. IFIKKs tertialrapporter kunne hatt sterkere fokus på vesentlighet, men styret har i tillegg fått utfyllende informasjon gjennom budsjettnotater, langtidsprognoser og andre økonomiske analyser.

---

¹³ Denne trappes ned gradvis og blir i senere prognoser delvis omgjort, da fakultetets styret senere vedtar å fortsette SFF-støtten i en periode.

IFIKK har i perioden gjennomført to stillingsplaner som inkluderer 25 nytilsetninger, herunder også nytilsetninger som ikke var inkludert i prognosene.

IFIKKs økonomiske utsikter fremover

IFIKKs prognose for 2019-2023 viser et forventet akkumulert overforbruk på 69 mill. kr. Dette anslaget må sies å være realistisk, da det i løpet av 2018 er gjennomført en rekke analyser og vurderinger av mulige kostnadsreduksjoner. Etter det vi kan se inkluderer prognosen følgende:

- 1) Alle naturlige avganger i perioden
- 2) Realistisk anslag på forventet nettobidrag og eksterne inntekter
- 3) Tildeling fra fakultetet med realistiske forhåpninger om forskning- og utdanningsresultater
- 4) 3 nye faste vitenskapelige stillinger

Vanligvis, når grunnenheter ved UiO blir nødt til å justere virksomheten til trangere tider, så reduseres drift- og investeringskostnader der det er mulig. Vakanser erstattes ikke, enten permanent eller i en periode for å spare penger.

Hvis IFIKK lar være å erstatte avganger i faste vitenskapelige stillinger, vil årsbudsjettet i 2024/2025 kunne bringes i balanse. IFIKK har 10 vitenskapelige årsverk som går av i perioden 2023-2025.

Men da vil IFIKK, hvis ikke andre tiltak iverksettes, ha akkumulert et overforbruk på i overkant av 70 mill. kr. Hvis dette skal spares inn over en 10-årsperiode vil det bety ca. 7 årsverk færre enn vanlig bemanning frem til underskuddet er nedbetalt, IFIKK har ytterligere 7 årsverk som går av i perioden 2026-2028.

I praksis betyr dette at IFIKK gradvis må redusere sin vitenskapelige stab over de neste 10 årene med 17 årsverk¹⁴ og så klare å gjennomføre undervisningsoppgavene sine i de påfølgende 10 år før nytilsetninger kan starte. Det betyr en reduksjon av IFIKKs kapasitet til i underkant av 30 prosent.

---

¹⁴ Det vil sannsynligvis komme vakanser på administrative stillinger som kan erstatte avganger på vitenskapelige stillinger. Ved en så kraftig reduksjon på vitenskapelige stillinger så reduseres også behovet for administrative stillinger.

Til diskusjon

Det er ingenting ved vår gjennomgang som tyder på at økonomistyringen ved HF-fakultetet er dårligere eller veldig avvikende sammenlignet med andre fakulteter på UiO.

Fakultetenes grunnenheter er rammestyrte og bestemmer selv hvordan de ønsker å disponere rammen de mottar. Rammestyringen går fra KD og ned til instituttene gjennom disponeringskriv/tildelingsbrev. Det er etter det vi skjønner ingen praksis ved HF for at delegering av budsjettdisponeringsmyndighet foretas i eget disponeringskriv. Fakultetet har dialogmøter med grunnenhetene, der også enhetenes økonomi er tema. Fordelen med skriftliggjøring er at det tydeliggjør roller og ansvar, og markerer et skille mellom fakultetets fordeling og grunnenhetens budsjettering. Ansvaret for budsjetteringsprosessen plasseres dermed hos budsjettdisponeringsmyndigheten. Bør fakultetet vurdere å endre sin praksis?

Instituttstyremedlemmene gis vanligvis en innføring i økonomistyring ved oppstart av ny styreperiode. Kan et sentralisert opplæringsprogram med fokus på styrets rolle og ansvar, samt opplæring i administrative rutiner, inklusiv økonomistyring (med fokus på vesentlighet) gjøre styrene ved UiO bedre rustet til å fylle sitt oppfølgingsansvar?

Bør grunnenheters mulighet til å vedta budsjetter med langtidsprognoser med større mer-/mindreforbruk begrenses? Det er i så fall viktig å ikke lage rutiner og regler som inviterer til dårligere budsjetter, altså lage regler som egentlig ber institutter om å lage urealistiske prognoser

Vedlegg 1: Tidslinje IFIKK økonomi

2013 Balanse

14.11.13 Budsjett 2014 vedtas – prognose for akkumulert forbruk er null.

IFIKKs styre behandler IFIKKs budsjett for 2014. Prognosen viser at instituttet går i balanse den kommende femårsperioden. Usikkerhetsfaktorene er knyttet til hvorvidt IFIKK klarer å opprettholde den store andelen av eksternt finansierte prosjekter.

IFIKKs regnskap for 2013 viser 13 mill. kr. akkumulert mindreforbruk på basis. Inntektene er høyere enn budsjettet og lønnskostnadene lavere.

2014 Akkumulert mindreforbruk

3.4.14 Ny stillingsplan 2014-2018 vedtas

I stillingsplanen vises det til at IFIKK i den kommende perioden vil få en noe svekket økonomisk situasjon. Basisbevilgningen reduseres ved overgang til ny budsjettmodell, noe som i særlig grad skyldes nedgang i studiepoengproduksjon. Et relativt stort akkumulert mindreforbruk ved starten av perioden forventes gradvis å reduseres de neste årene slik at IFIKK i 2018 antas å gå i balanse. I notatet til IFIKKs styre vises det til at det gitt disse premisene er rom for å tilsette i 11 nye faste vitenskapelige stillinger i den perioden stillingsplanen omfatter.

13.11.14 Revisjon av stillingsplan – diskusjon om konvertering av stillinger

I fremleggsnotatet vises det til at fakultetet er skeptiske til utlysning av kun førstestillinger i filosofi i hele stillingsplanperioden og til en eventuell utfasing av lektorer ved Ex phil. Fakultetet har ifølge notatet betenkeligheter når det gjelder ressursbruk og studiekvalitet.

11.12.14 Budsjett 2015 vedtas – prognose for akkumulert merforbruk 2019 er 5,2 mill. kr.

Det fremgår av notatet at rammen er på ca. 74,5 millioner, en nedgang fra 2014 på ca. 5,9 millioner (7,4 %). Nedgang i studieplasser på både lavere og høyere grad skyldes i hovedsak at fakultetet med virkning fra 2015 vedtar ny finansieringsmodell med glidende gjennomsnitt av studentårsverk som slår negativt ut for IFIKK. Prognosen viser at IFIKK gradvis forbruker sitt akkumulerte mindreforbruk, og ender med et akkumulert merforbruk på ca. 5,2 millioner i 2019

Desember 2014 Brev fakultetet til IFIKK om konvertering av stillinger

I brev til instituttet fra fakultetet i desember 2014 kommenteres IFIKKs stillingsplan. Fakultetet viser til at Ex phil har et stort undervisningsbehov, og at instituttet tidligere har hatt lektorer i disse stillingene. Hvis stillingene kun skal besettes av førsteamanuenser med 50 % undervisningsplikt (istedenfor 75 %) og undervisningsoppgavene fordeles på flere ansatte på Ex phil (bredere undervisningsplikt), vil dette bli mye dyrere økonomisk for instituttet. Det betyr at flere personer må undervise, samt at det kreves ytterligere ressurser til undervisning når førsteamanuensene skal ha forskningstermin. I brevet sier fakultetet at de savner en nærmere begrunnelse for hvorfor det ikke bør kombineres med lektorstillinger i stillingsplanen, og en redegjørelse for hvordan den strukturelle endringen vil være bærekraftig økonomisk.

2015 En ekspansiv ansettelsespolitikk

26.5.15

Regnskapet for 2014, som legges fram for styret 26.2.2015, viser mindreforbruk på basis og et akkumulert mindreforbruk på 17 mill. kr..

8.10.15 *Bekymring for økende akkumulert overskudd og forslag om aksellerering av stillingsplan*

I møtet behandles budsjett og prognoser for 2016. Notatet viser til at IFIKK styrer mot et mindreforbruk på 10,1 mill. kr. ved utgangen av 2019. I fremleggsnotatet vises det til at dette er alt for høyt, og at ulike tiltak bør iverksettes for å forbedre dette resultatet. I notatet vises det til at IFIKK i de senere årene har utviklet seg til å bli et institutt som er mer avhengig av den eksternt finansierte virksomheten. I de neste årene vil basisbevilgningen være lavere enn personalkostnadene, noe som i praksis tilsier at IFIKK gradvis går over til å tilsette i faste stillinger og finansierer disse med eksterne midler. Uavhengig av om instituttet satser på å utvide den vitenskapelige staben på grunnlag av nettobidraget, må tilsettingstakten på de stillingene som allerede ligger inne i IFIKKs stillingsplan akselereres, fremgår det av notatet. Det vises til at mange stillinger er under tilsetting, og at instituttet må kunngjøre de resterende stillingene i inneværende semester/starten av 2016. Styret inviteres til å ta stilling til om IFIKK skal satse på at nettobidraget holder seg stabilt høyt framover, og om dette kan regnes inn som en finansiering av en ekspansiv tilsettingspolitikk.

5.11.15 *En ekspansiv ansettelsespolitikk*

I møtet diskuterer styret på ny budsjettet for 2016 og langtidsprognosen. Fremleggsnotatet viser at gitt tilsetting i tråd med vedtatt stillingsplan, vil IFIKK gradvis redusere sitt akkumulerte underforbruk på 21 mill. kr. til null i 2020. I fremleggsnotatet vises det til at det likevel er grunn til å diskutere tiltak for å bygge ned det akkumulerte overskuddet raskt. Erfaringen de senere årene tilsier at instituttet ikke treffer i sin budsjettering og at resultatet blir bedre enn fryktet. Hovedårsaken til at overskuddet blir større enn budsjettert er at instituttet er for optimistiske når det gjelder tidspunkt for når de faktiske lønnsutgiftene begynner å løpe. Et årsverk i en førsteamanuensisstilling koster raskt 850.000 i året, og en utsatt tiltredelse gir dermed store utslag på budsjettet, påpekes det i fremleggsnotatet.

Avslutningsvis bes styret om å gi tilbakemelding på hvor dristige instituttet bør være og hvilke tiltak styret tenker er fornuftige dersom IFIKK skal være dristigere enn det foreliggende langtidsbudsjettet. Det fremgår av protokollen at styret diskuterte forskjellige scenarier og konkluderte med at IFIKK skal satse på en ekspansiv ansettelsespolitikk.

10.12.15 *Budsjett 2016 vedtas - prognose for akkumulert merforbruk 2021 er 2,6 mill. kr.*

Det fremgår av notatet til styret at instituttet ligger an til å få et akkumulert underforbruk på 22 mill. kr. i 2015 og at det budsjetteres med isolert merforbruk de neste årene. Instituttet arbeider målrettet med å sette opp takten i tilsettingene, og korte inn på tiden fra kunngjøring til tiltredelse. Prognosen viser et akkumulert merforbruk i 2020 på 2,6 mill. kr.

2016 Proaktiv dimensjonering av stillingsmassen

17.3.16 Stillingsplan for 2014 - 2018 er oppfylt - arbeidet med stillingsplan 2019-2023 innledes

Styret diskuterer arbeidet med ny stillingsplan for IFIKK 2019-2023. Grunnet god økonomi har IFIKK ved utgangen av våren 2016 lyst ut alle stillinger på stillingsplanen 2014-2018, med unntak av to stillinger i filosofi og en stilling i arkitektur på kunsthistorie. Det vises til at IFIKKs økonomiske handlingsrom tilsier flere ansettelse og at det derfor er viktig å få på plass en ny stillingsplan raskt. Av protokollen framgår det at instituttstyret diskuterte utkast til notat og ble enige om bl.a. å være «mer proaktiv i beslutningene når det gjelder dimensjonering av instituttets totale stillingsmasse.»

19.5.16 Omdisponering av 60 mill. kr.

I møtet orienteres styret ved IFIKK om at Universitetsstyret foreslår å omdisponere 60 mill. kroner som en del av mindreforbruket fra HF til å delfinansiere rehabiliteringen av Niels Treschows hus. Kunnskapsdepartementet har bevilget 40 mill. kr. til rehabiliteringen mot at UiO legger inn tilsvarende. Dette er et engangstiltak og vil ikke på virke fremtidige rammer slik forslaget nå står, går det fram av orienteringen.

19.5.16

Styret vedtar økonomirapport for 1. tertial med ledelseskommentar. Langtidsprognosen viser et akkumulert merforbruk i 2020 på 13,6 mill. kr.

16.6.16 Ny stillingsplan 2017 – 2021 vedtas

Av notatet til styret går det fram at IFIKK har svært god økonomi, dvs. et relativt stort akkumulert underforbruk. Gitt avganger, nivået på instituttets studiepoengproduksjon, publisering og eksterntfinansiering har IFIKK et betydelig handlingsrom, sies det. Det legges opp til en plan for 25,5 tilsetninger i perioden, noe som vil bringe instituttet tilbake til 2011-nivå. Det understrekes at planen er å anse som optimistisk og at den derfor i noen grad må anses som et trekkspill.

13.10.16

Styret vedtar økonomirapporten for 2. tertial 2016. Langtidsprognosen viser at instituttets akkumulerte mindreforbruk på 21.5 mill. kr. i 2016 går mot et akkumulert merforbruk på 18 mill. kr. i 2020. Det vises til at siden nye rammer (for 2017) ikke er lagt inn enda er dette fortsatt ganske usikre tall.

13.10.16 Rammekutt på 7 mill. kr.

Styret diskuterer foreløpig tildeling for 2017 (med kutt på 7 mill. kr., 9 % i forhold til 2016). Langtidsprognosen viser at det akkumulert merforbruket med den nye rammen ender på 24,8 mill. kr.

I diskusjonsnotatet til styret vises det til at instituttets hovedstrategi er å opprettholde trykket på forskningssiden, samtidig som trykket økes på undervisningssiden. Det blir vist til at et av de viktigste virkemidlene for å få til dette er å ansette gode forskere og undervisere. Langtidsbudsjett per i dag har et stort underskudd i 2020, men skulle IFIKK f.eks. få et nytt SFF eller et EU-prosjekt, vil bildet snus fullstendig, seies det. Det vises videre til at instituttet har hatt et systematisk mindreforbruk i forhold til budsjett de siste ti årene og at det derfor ikke er noen grunn til ikke å fortsette å ansette i samme takt. Hoveddelen av rammekuttet skal tas gjennom å i enda sterkere grad prøve å budsjettere realistisk og dermed å unngå det notoriske mindreforbruket.

17.11.16

Styret diskuterer på ny den økonomisk rammen for 2017. Langtidsprognosen viser nå et akkumulert merforbruk i 2021 på 32,2 millioner kroner. De store merforbrukene i 2017 og 2018 skyldes i hovedsak økning i personalkostnader i forhold til 2016. Disse høyere personalkostnadene reduseres utover perioden men ligger hele veien en del høyere enn inntektene.

8.12.16 Budsjett 2017 vedtas – prognose for akkumulert merforbruk 2021 er 24 mill. kr.

I fremleggsnotatet vises det til at IFIKKs økonomiske situasjon er vesentlig endret siden behandlingen av IFIKKs budsjett for 2016 og stillingsplanvedtak i juni. Vesentlig her er sentrale rammekutt (ca. 10 % i året på IFIKK). I notatet vises det videre til at dette kommer på toppen av en nedgang i resultatmidler og en ekspansiv ansettelsespolitikk. Det framgår av styrenotatet at det ikke er grunn til store bekymringer, og at fakultetet oppfordrer til å ikke begynne å spare stort i det kommende budsjettet. Skulle IFIKK få en ny SFF vil dette utgjøre en stor forskjell, vises det til. Det er derfor ikke formålstjenlig med noen justering av stillingsplanen (som ble vedtatt av IFIKKs styre 16. juni 2016) før den tid.

Langtidsprognosen viser et akkumulert merforbruk på 24 mill. kr. i 2021.

2017 Begrenset handlingsrom – Kutt i driftsmidler

23.2.2017 Nytt styre og ny instituttleder IFIKK

Styret vedtar regnskapsrapporten for IFIKK for 2016. I fremleggsnotatet vises det til at IFIKK i 2016 gikk fra en situasjon hvor man etter en del år med akkumulert mindreforbruk nå har et isolert merforbruk tilsvarende 11 mill. kr. Rapporten fastslår at denne tendensen ikke er bærekraftig dersom den fortsetter over tid. I de nærmeste årene må man derfor fokusere på enten å øke inntektene eller å minke utgiftene. Av rapporten går det fram at det er studiepoengproduksjonen samt nye eksternfinansierte prosjekter som er de mest realistiske områdene å fokusere på. Utgiftssiden lar seg enklest styre gjennom å skyve på tilsetninger i den nye stillingsplanen. Den daglige driften bør også gjennomgås for å avdekke og eventuelt justere løpende utgiftsposter som har blitt urimelig høye.

Totale personalkostnader viser et merforbruk på ca. 4,5 millioner kr. Det skyldes først og fremst flere ansettelse av vitenskapelige ansatte enn budsjettet, men også flere rekrutteringsstillinger og at det er regnskapsført ca. 1,2 mill. mindre i offentlige refusjoner enn budsjettet.

Siste langtidsprognose innlevert 15.12 viser at instituttet går fra et akkumulert mindreforbruk i 2017 på 5,2 millioner til et akkumulert merforbruk i 2021 på 31,6 millioner.

IFIKKs nye styre har møter i mars, april og mai 2017. Økonomi er ikke tema i disse møtene.

15.6.17

Styret vedtar økonomirapporten for 1. tertial 2017. Mindre avvik i inntekter, personalkostnader og årsprognose kommenteres. Langtidsbudsjettet viser et akkumulert resultat på ca. 33,3 millioner kr i merforbruk. Dette kommenteres ikke i rapporten.

I samme møtet gjennomgår administrativ leder instituttets økonomi. I presentasjonen vises det til at kostnader til fast lønn fra 2016 er høyere enn inntekter fra bevilgninger og at dagens nivå på lønnskostnader er avhengig av et visst nivå på nettobidraget. Det konkluderes med at

- IFIKKs økonomi fremover er direkte avhengig av studentenes gjennomføringsgrad
- Vi påvirker økonomien positivt ved å tenke resultatorientert samt skaffe eksterne midler og øremerkede midler gjennom faglige prioriteringer
- Dramatisk nedgang i inntekter kan i verste fall føre til nedbemanning både på vitenskapelig og administrativ side, samt kraftig reduksjon i driftsbudsjettet

19.10.17

Styret vedtar økonomirapporten for 2. tertial 2017. Her står det:

Mindre avvik i forhold til budsjettet kommenteres. Langtidsprognosen viser et akkumulert merforbruk i 2021 på 45,4 mill. kr. Det vises til at nye rammer for 2018-2021 ennå ikke lagt inn og at langtidsprognosen derfor er usikker. Utover dette kommenteres ikke i merforbruket i rapporten.

I same møte diskuterer styret rammen for 2018. I fremleggsnotatet pekes det på at det økonomiske handlingsrommet er svært begrenset. Styret bes ta stilling til hvilke grep som må tas i 2018, både når det gjelder inntjening og utgiftskutt.

Instituttledelsens vurdering er at Ex phils stilling er problematisk i den nye fordelingsmodellen, der noe av resultatmidlene vil overføres fra studiepoeng til grader. Det vises til at instituttet er i dialog med HF-ledelsen om dette, og ledelsens prinsipielle standpunkt er at dette bør løses på sentralt nivå ved UiO.

19.10.17

Styret diskuterer IFIKKs økonomiske rammer. I fremleggsnotatet vises det til at det økonomiske handlingsrommet er svært begrenset og styret bes ta stilling til hvilke grep som må tas i 2018, både når det gjelder inntjening og utgiftskutt. Det vises til at Ex phils stilling er problematisk i den nye fordelingsmodellen, der noe av resultatmidlene vil overføres fra studiepoeng til grader.

16.11.17 Tiltaksplan – kutt i driftsmidler

Styret diskuterer budsjettet for 2018 og langtidsprognosen. Av protokollen fremgår det at styret mener rammeendringer som effektiviseringskutt, uttelling for Ex phil og kutt i SFF-etterfinansieringen slår ut vilkårlig og ikke har vært forutsigbar. Det er enighet i styret om at kjerneaktiviteten til IFIKK skal skjermes i så stor grad som mulig. Styret anbefaler at forsknings- og undervisningsmidler for det kommende året reduseres og settes til 500.000. I tillegg skal ekstra driftsmidler (de såkalte individuelle småforskningmidlene) kuttes fra 25.000 til 20.000, som er vanlig hos de andre instituttene.

I samme møtet 16.11.2017 diskuterte styret utkast til tiltaksplan for håndtering av den økonomiske situasjonen og stillingsplanen for 2018-2022.

7.12.17 Budsjett 2018 vedtas – prognose for akkumulert merforbruk 2022 er 69 mill. kr.

I fremleggsnotatet vises det til at IFIKKs økonomiske handlingsrom er svært begrenset i den nåværende økonomiske situasjonen, i og med at faste utgifter – i all hovedsak lønnsutgifter – overstiger inntektene hvert år de kommende fem årene. Det IFIKK primært vektlegger for 2018, er

derfor å arbeide for å redusere det akkumulerte merforbruket i langtidsprognosene, og dermed bringe instituttet nærmere en tilnærmet budsjettbalanse.

Det vises til at det er begrenset hva IFIKK kan gjøre på utgiftssiden, siden storparten av budsjettet er bundet opp i fastlønn. Driftsbudsjettet reduseres.

I 2017 viser prognosen et akkumulert resultat på ca. 6,25 mill. kr. i mindreforbruk. Dette reduseres gjennom 2018-2022 med et akkumulert merforbruk i 2022 på ca. 69 mill. kr.

2018 Tiltaksplaner

15.2.18

Styret vedtar økonomirapporten for 2017. Ved årsslutt 2016 hadde IFIKK et akkumulert mindreforbruk på ca. 18,9 millioner kr. Det isolerte merforbruket i 2017 er på ca. 13,8 millioner kr, en økning på ca. 11,5 millioner kr fra tilsvarende periode 2016.

15.2.18 Arbeidsgruppe økonomi nedsettes

Instituttleder nedsetter en arbeidsgruppe som skal fremme forslag om tiltak som kan bringe instituttets økonomi i balanse. «Arbeidsgruppen skal gjennomgå IFIKKs samlede ressursbruk og se denne i forhold til instituttets inntekter. Muligheter for å kutte i utgifter og øke inntekter skal kartlegges. Hensikten med gjennomgangen er å fremlegge en plan for instituttstyret for hvordan de årlige inntekter og utgifter skal være i balanse senest 2020 og hvordan det forventede akkumulerte merforbruket kan bygges ned over tid». I styrenotatet vises det til at IFIKK har for mange ansatte i forhold til inntektene og et av de viktigste tiltakene vil være å se på hvordan studietilbudene kan slankes slik at de i fremtiden (når noen har sluttet eller er i permisjon) kan drives med færre lærere enn i dag.

22.3.18 Arbeidsgruppen presenterer observasjoner.

Arbeidsgruppen viser til at siste langtidsprognose viser et akkumulert merforbruk på 62 mill. kr. i 2022, og at kostnadsnivået ligger 10 mill. kr. over inntektsnivået. Akkumulert plusstid i arbeidsplikten stiger (saldo er på ca. 20.000 timer), samtidig som det er tilsatt flere enn det er budsjettmessig dekning for. Det må derfor tas grep for å tilpasse studietilbudet til en fremtidig lavere bemanning.

24.5.18 Styret vedtar kutt i IFIKKs driftsmidler tilsvarende 4,5 mill. kr.

14.6.2018 Tiltaksplan vedtas – redusert bemanning

Styret vedtar en tiltaksplan som omfatter en 15 % reduksjon av ressursbruken på undervisning for alle IFIKKs fagområder sammenlignet med gjennomsnittlig ressursbruk i perioden 2015-2017. En implisitt del av planen er en fremtidig reduksjon av staben ved naturlig avgang. Det vises til at siden den faktiske bemanningen til enhver tid er en funksjon av økonomisk situasjon og ytre faktorer instituttet i liten grad har kontroll over, så vil prinsippene for dimensjonering av fag være viktigere resultater av prosessen enn de faktiske tallene.

18.10.2018 Revidert stillingsplan for 2018-2022 vedtas

Planen viser til at instituttet vil ha betydelig stillingsavgang i løpet av de neste ti årene. Det vises i notatet til at økt arbeidstakermobilitet også vil kunne frigjøre stillinger.

I notatet vises det videre til at instituttet tar sikte på at et forsvarlig antall vitenskapelige ansatte om ti år vil ligge rundt 10 % lavere (6,1 årsverk) lavere enn i 2018 og at administrasjonen reduseres med ett årsverk. Forventet årlig innsparing som følge av redusert bemanning antas å være 6,6 mill. kr.

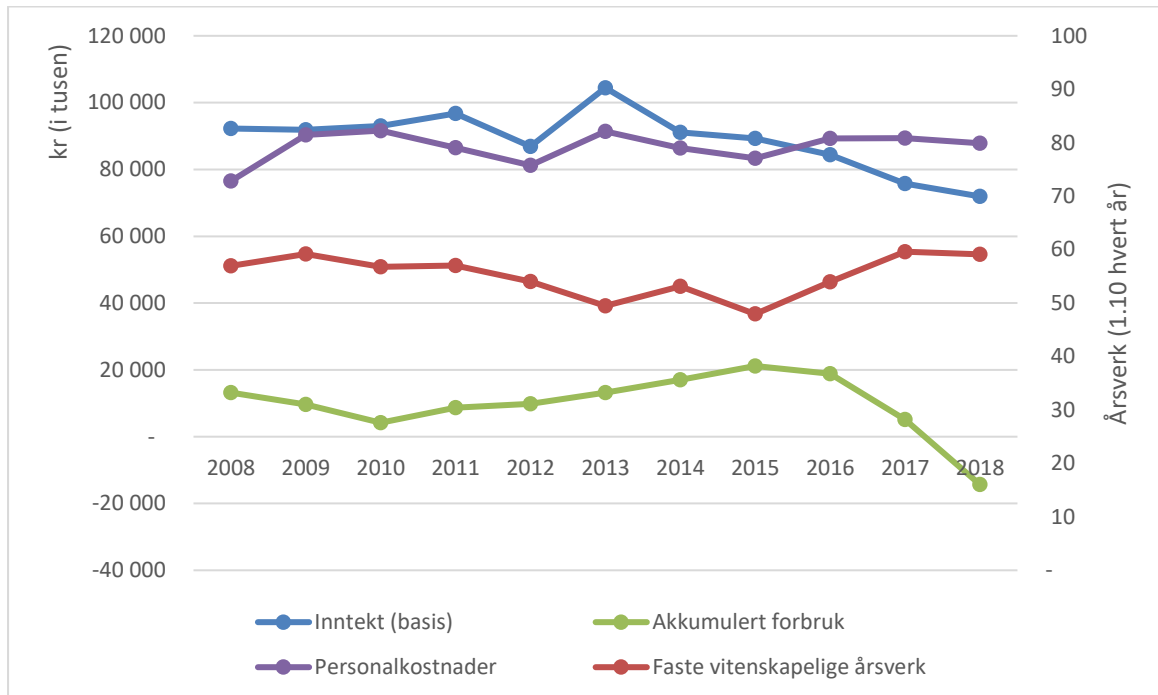
I tillegg forutsetter planen 5 mill. kr. i økte resultatinntekter fra studier og 3,5 mill. kr. i økt nettobidrag fra den eksternt finansierte virksomheten. Til grunn for beregningen av «forsvarlig antall ansatte om ti år» ligger derfor en antakelse om innsparing og en inntektsøkning med en nettoeffekt på til sammen 15, 1 millioner per år (6,6+5+3,5).

13.12.18 Budsjett 2019 vedtas – prognose for akkumulert merforbruk 2023 er 69,6 millioner kr.

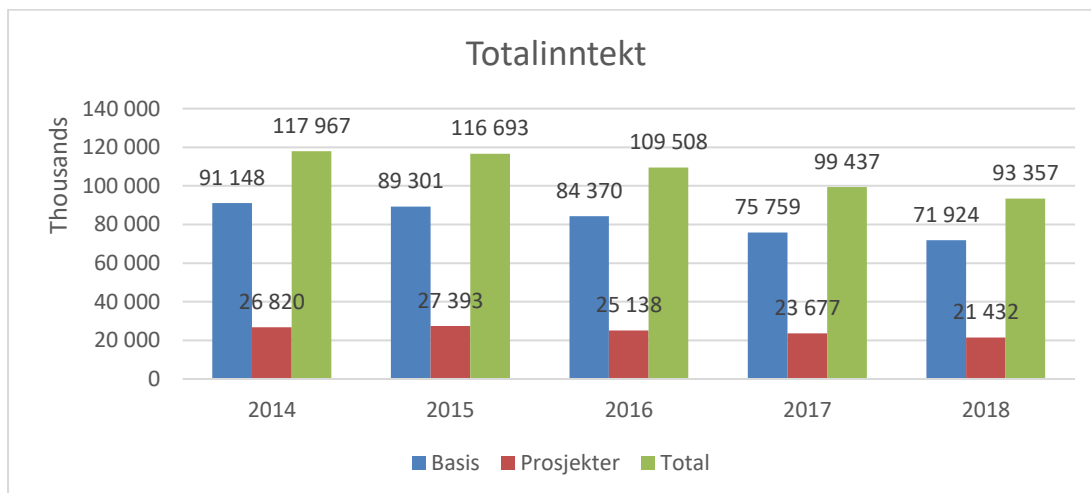
2019

Vedlegg 2: Tabeller med inflasjonsjustering (2,2% årlig)

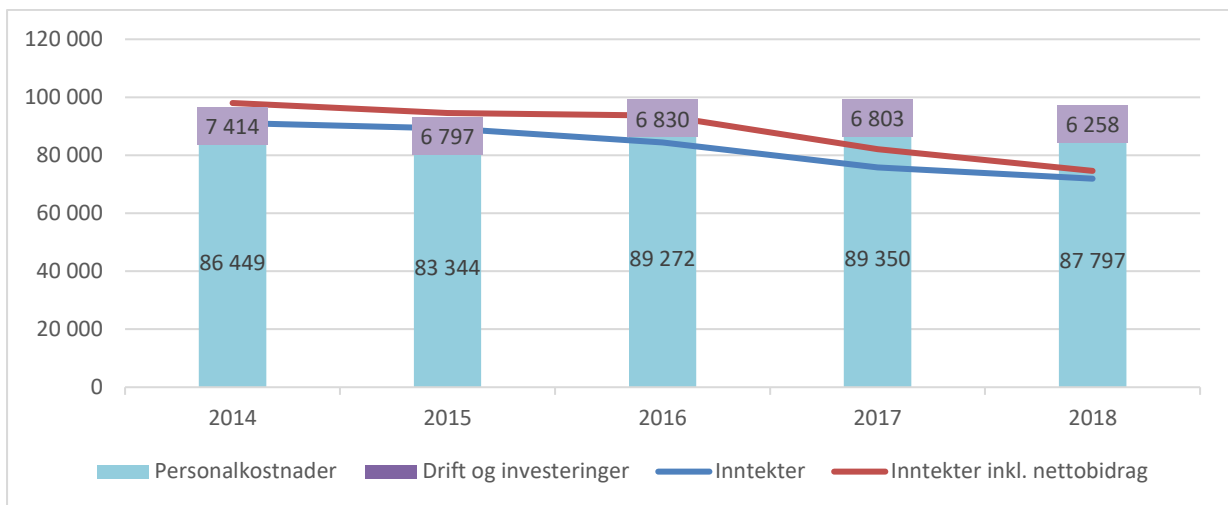
Tabell 1

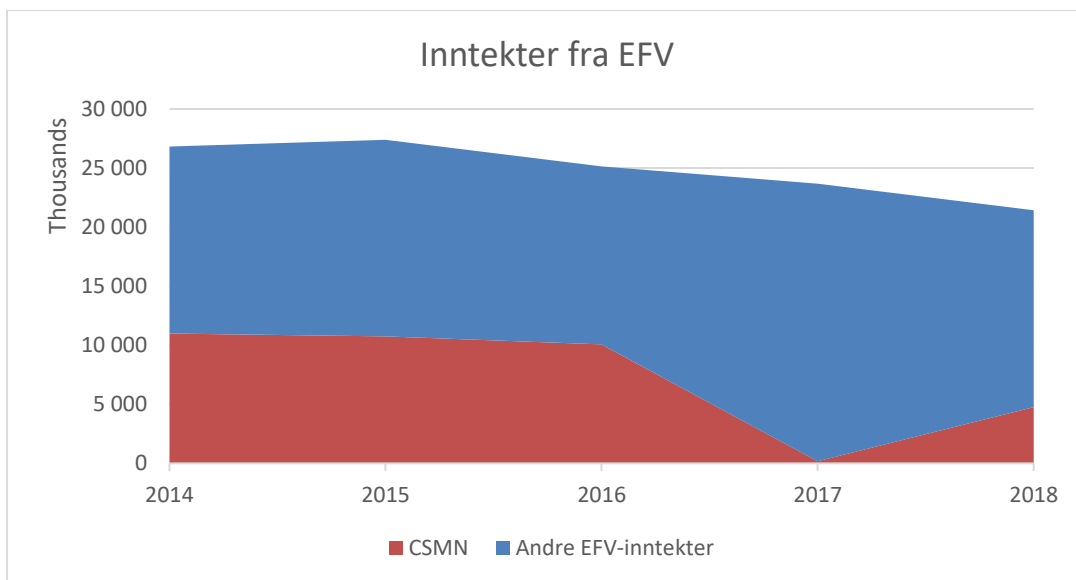
Tabell 3

Tabell 4

Tabell 10

Tabell 11

